

## บทคัดย่อ

สัญญาเลขที่ PDG48N0005  
ชื่อโครงการ โครงการศึกษาภาพรวมธุรกิจท้องถิ่นของอำเภอเชียงแสน  
กรณีศึกษาพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน  
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย  
ชื่อนักวิจัย นิภาวรรณ วิชัย  
คณะวิจัย วิชาญ เพชรผ่องพันธุ์, เสาวลักษณ์ นาระติ๊ะ, จันทริจิรา สุตะวงศ์  
ระยะเวลาโครงการ กรกฎาคม 2548 – กุมภาพันธ์ 2549

จากนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา พม่า สปป.ลาว เวียดนาม ไทย และ จีนตอนใต้(ยูนนาน) เมื่อประเทศไทยกับประเทศจีนทำข้อตกลงเปิดเขตการค้าเสรี อำเภอเชียงแสน จึงถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนไทย-จีน เป็นประตูการค้าที่มีความสำคัญ เนื่องจาก อำเภอเชียงแสนมีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้(ยูนนาน) ทางแม่น้ำโขงได้สะดวก ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และเกิดความคึกคักในด้านการค้าการลงทุนในเขตเทศบาลและบริเวณใกล้เคียง ที่มีผู้คนจากต่างถิ่น ทั้งคนไทยและคนต่างประเทศโดยเฉพาะคนจีนเดินทางเข้ามาทำการค้าธุรกิจ ในเชียงแสนมากขึ้น เกิดธุรกิจใหม่มากขึ้น ปรากฏการณ์นี้จึงมีความน่าสนใจที่จะต้องศึกษาข้อมูลว่าธุรกิจท้องถิ่นมีสภาพเป็นอย่างไร รวมทั้งต้องการศึกษาว่าคนในท้องถิ่นที่เป็นคนเชียงแสนเองในฐานะที่เป็นคนในพื้นที่ได้รับประโยชน์อะไรบ้าง จากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ชายแดน

ผลการวิจัยพบว่าหลังการทำข้อตกลงเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ได้สองปี มูลค่าการค้าทางด้านอำเภอเชียงแสนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากธุรกิจการค้าของกลุ่มนักธุรกิจรายใหญ่ ส่วนชาวบ้านเวียงเชียงแสนโดยทั่วไปไม่ได้รับประโยชน์จากการค้าชาย เพราะไม่ได้เป็นผู้นำเข้า ส่งออก และไม่ได้เป็นผู้ผลิตสินค้า เมื่อพิจารณาเฉพาะธุรกิจการค้ารายย่อยซึ่งเป็นของชาวเชียงแสน พบว่ามีธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวมีรายได้ลดลงเช่น ร้านขายของที่ระลึก เรือเร็ว รับจ้าง ลามล้อรับจ้าง เกสเฮาส์ ห้องพัก ส่วนธุรกิจรายย่อยที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนคือ ร้านนวดแผนโบราณนั้นเจ้าของกิจการและพนักงานไม่ใช่ชาวเชียงแสน ส่วนธุรกิจการค้าอื่นเช่น ร้านอาหาร รถเข็นแผงลอยขายอาหาร มีการขยายตัว รายได้เพิ่มขึ้น กลุ่มลูกค้าของร้านเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นชาวเชียงแสน จึงสรุปว่าหลังจากมีการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน โดยรวมแล้วธุรกิจการค้าในอำเภอเชียงแสนมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น แต่ชาวเชียงแสนไม่ได้รับผลประโยชน์จากการค้าชายแดนระหว่างไทย-จีน